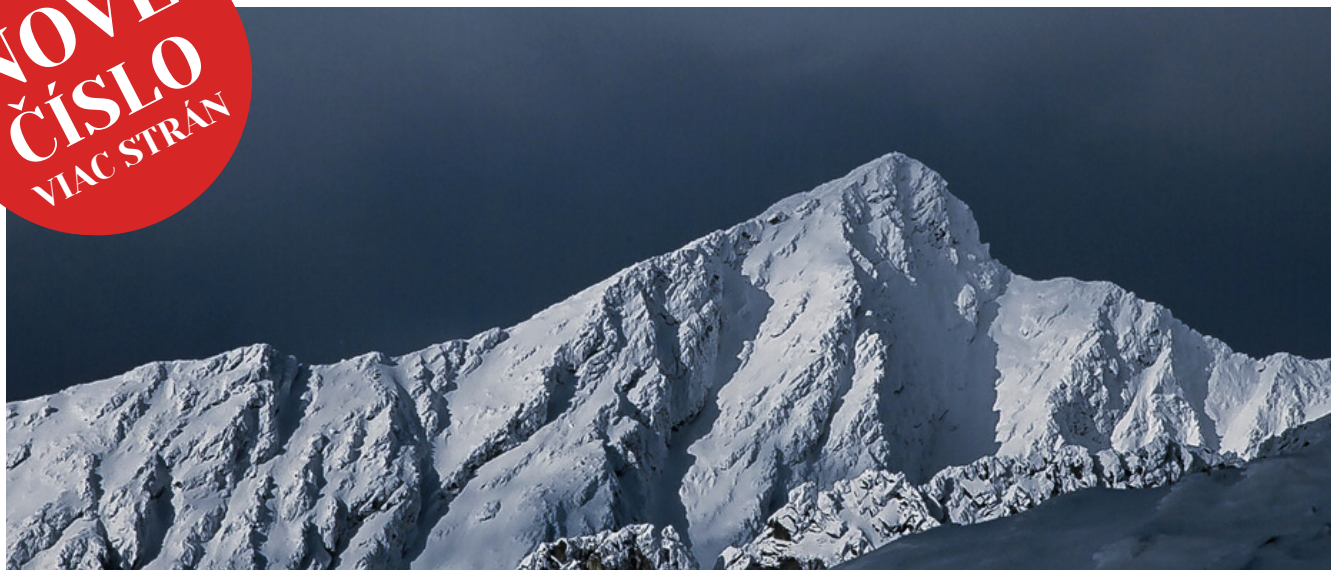

PRE TATRY

Nie sme zodpovední len za to, čo robíme,
ale aj za to, čo nerobíme.

NOVÉ
ČÍSLO
VIAC STRÁN

V TOMTO ČÍSLE:

**MESTSKÁ POKLADNICA
„NA SEKERU“**

**ZAKLÍNANIE OSOBITNÝM
ZRETEĽOM**

**VIZUÁLNY SMOG
+ MNOŽSTVO ĎALŠÍCH TÉM**

Vážení Tatranci,

Alexander Gálffy

máme za sebou náročný rok, ktorého dopady v rôznych podobách budeme pociťovať ešte veľmi dlho.

Koronavírus a opatrenia prijaté proti jeho šíreniu zasiahli snáď do všetkých oblastí našich osobných aj profesijných životov.

Napriek tomu, a zároveň práve preto, musíme svoje pohľady uprieť dopredu, pripraviť sa na uvoľnenie obmedzujúcich opatrení, rovnako ako na ich možné opakovanie či predĺženie.

Mesto Vysoké Tatry je na rôzne krízové situácie do istej miery zvyknuté, dodnes sa ich však nenaučilo zvládať, ani sa z nich poučiť.

Napríklad, po veternej kalamite v roku 2004 sme nedokázali prijať vlastný zásadný plán na obnovu a ochranu našej prírody, naopak, radnica rozhádzala milióny eur na údajné „odstraňovanie nežiadúcich porastov“ a otvorila Pandorinu skrinku budovania masívnej infraštruktúry pre extenzívny rozvoj cestovného ruchu, hlavne pre výstavbu apartmánových domov a lyžiarsku rekreáciu.

Preto je veľmi dôležité, aby na návrat do „normálu“ po súčasnej koronavírusovej kríze bolo mesto pripravené, aby naň opäť nedoplatilo ešte viac, ako na samotný vplyv protipandemických opatrení.

Akékoľvek plány však vždy vyžadujú analýzu situácie, bez ktorej nikdy nie je možné prijať funkčné a zmysuplné riešenia. Občasník **PRE TATRY** sa o takúto analýzu, o vyhľadávanie a pomenovanie problémov, s následnými návrhmi ich riešení, snaží kontinuálne už niekoľko rokov.

Jeho nové vydanie, ktoré práve držíte v rukách, v tejto snahe pokračuje ďalej a opäť (žiaľ) prináša smutné fakty o správe nášho mesta a nakladaní s jeho (naším) majetkom. >>

>> Vážení Tatraci, mnohí spolu žijeme v tomto meste dlhé roky, nejednému z nás tu žili aj rodičia a budeme radi, ak si tu založia svoje rodiny aj naše deti. Sme komunitou, ktorú spájajú tvrdšie životné podmienky, láska k horám, priateľstvá či podobné záujmy.

Tým najväčším vzájomným „tmelom“ by však mala byť naša spoločná zodpovednosť za mesto a hlavne za krásne prírodné či krajinné hodnoty, ktoré máme z pohľadu plynutia času v správe len na veľmi krátku chvíľu.

Snažme sa preto mestu Vysoké Tatry zachovať jeho jedinečnosť aj pre tých, čo prídu po nás alebo ešte lepšie, odovzdajme im ho krajšie, funkčnejšie a udržateľnejšie, ako je teraz. <<

Mestská pokladnica „na sekeru“

Alexander Gálfy

Pokiaľ nejde o krízovú situáciu či zásadný a konkrétny verejnoprospešný investičný zámer, zadlžovanie sa by malo byť jednou z posledných možností mesta (spolu s predajom mestského majetku) získania finančných prostriedkov.

Keďže len za ostatných desať rokov mesto rozpredalo svoj majetok v hodnote dosahujúcej skoro 6 miliónov eur, nadôvažok hlboko pod tržné ceny a bez rozumného využitia či zhodnotenia tejto sumy, veľa toho už mestu na predaj neostalo.

Pravdepodobne preto sa vedenie mesta rozhodlo na svoje ďalšie šafárenie požiadať o úver vo výške 2 milióny eur!

Tento zbytočný krok, zadlžujúci naše mesto na dlhé roky a limitujúci nás v prípade potreby ďalšieho úveru, napríklad v nejakej skutočne krízovej či kalamitnej situácii, radnica pôvodne zdôvodnila potrebou modernizácie verejného osvetlenia.

V nasledujúcich riadkoch však dokážem, že zo strany vedenia mesta sa opäť jednalo o **účelové zavádzanie**, ktorého cieľom je „látanie“ finančných dier v rozpočte a pokračovanie v nekonceptnom a neekonomickom hospodárení s verejnými financiami.

Prvá zmienka o tomto dvojmiliónovom úvere, zdôvodnená potrebou modernizácie verejného osvetlenia, zaznela na zasadnutí mestského zastupiteľstva 11. apríla 2019. Zastupiteľstvo následne prijalo uznesenie (96/2019), v ktorom je požiadanie o úver s týmto účelom aj konkrétne uvedené.

Zaujímavé však je, že v ďalšom uznesení (132/2019) sa v súvislosti s definitívnym schválením prijatia úveru vo výške 2 milióny eur od Slovenskej sporiteľne, ktorej výber odporučila jedna z poslankyň a zároveň zamestnankyňa tejto banky (!), už zámer modernizácie osvetlenia nenachádza.

Nahradila ho vágna formulácia o akýchsi neurčitých investičných akciách mesta!

Tie prezradil až upravený rozpočet mesta Vysoké Tatry pre rok 2020, ktorý získaný úver pôvodne určený na obnovu verejného osvetlenia, trestuhodne prevzatého v zanedbanom stave od spoločnosti Eltodo (tá ho paradoxne mala v rámci jeho užívania modernizovať), začal rozmieňať na menšie sumy.

„Na sekeru“ napríklad začneme stavať požiarnu zbrojnicu v Tatranskej Lomnici (aj keď na jej dokončenie v podstate ešte nemáme financie) a taktiež rekonštruovať priestory Centra obchodu a služieb v Dolnom Smokovci pre potreby Základnej umeleckej školy. Z úveru budú uhradené aj dlhy za výstavbu predražených nájomných bytoviek Jelša a Osika v Tatranskej Lomnici, alebo dofinancované účty za cyklochodník, po ktorom sme sa podľa nekonečných sľubov už mali dávno bicyklovať! >>

>> Samozrejme, investície do chýbajúcej mestskej infraštruktúry považujem za veľmi potrebné! Financie na tieto konkrétne výdavky však mohli a mali byť v podstatne väčšej miere čerpané z dotačných zdrojov alebo z rezervného fondu mesta!

Zaťaženie dlhmi má význam pokiaľ sa jedná o dôležité a veľké projekty, ktoré mesto inak nezvládne financovať z vlastných príjmov. Vo Vysokých Tatrách to je napríklad výstavba záchytných parkovísk a komplexné riešenie dopravy na celom území mesta! Táto potrebná investícia by nadôvažok mestu zabezpečila aj dlhodobé príjmy.

Ďalší úver však mesto tak ľahko nezíska, keďže podľa Zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy (583/2004 Z. z.) celková výška dlhu mesta nesmie prekročiť 60% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

Túto skutočnosť nezohľadnili pri svojom rozhodovaní (okrem vedenia) ani poslanci a ani hlavný kontrolór mesta, ktorý dokonca vo svojej správe k čerpaniu úveru uviedol neúplné informácie, do akej výšky sa naše mesto môže zadlžiť!

K doterajšiemu, ešte sedemročnému, splácaniu nezmyselných a predražených parkovacích automatov tak mestu pribudne na najbližších desať rokov aj splácanie 2 miliónov použitých na „hasenie“ mestského rozpočtu.

Kde vezmeme financie na splátky, keď nás napríklad vďaka koronavírusu čaká podstatné zníženie mestských príjmov z podielových a iných daní, však evidentne na radnici nikoho netrápi. Prípád tohto rozhajdakaného úveru je, žiaľ, len jednou z mnohých ukážok nehospodárnej správy mesta, ktoré sa o efektívnosť svojich výdavkov vôbec nezaujima.

„Z hľadiska dosahovania hodnoty za peniaze sa mesto pohybuje v záporných číslach, teda svoje ciele napĺňa mimoriadne neefektívne!“

Mesto hospodári „od buka do buka“, nevykonáva žiadne revízie výdavkov, nevyhotovuje analýzy nákladov a prínosov, nedokáže zhodnotiť svoje príjmy, starať sa o svoj majetok ani ho zveľaďovať v prospech obyvateľov.

Z hľadiska dosahovania „hodnoty za peniaze“ sa mesto pohybuje v záporných číslach, teda svoje ciele napĺňa mimoriadne neefektívne!

Riešenie vidím v zásadnej zmene hospodárenia s mestským majetkom a s verejnými financiami, ktorá by vychádzala z podrobnej analýzy využitia mestských financií.

Jedine z nej môže vzniknúť ozdravný program a reálny plán budovania finančne sebestačného mesta s efektívnou pokladňou!

Jeho základom bude, okrem rozumného hospodárenia, vychádzajúceho z analýzy nákladov a príjmov (nie len finančných) a zlepšenia príjmovej časti mestského rozpočtu, aj kvalitná príprava projektov. Ich prostredníctvom je možné z veľkej časti financovať snád' všetky oblasti našej infraštruktúry, o ktoré sa dlhé roky v našom meste nikto skutočne nezaujímal!

Od už spomenutých záchytných parkovísk a ekologickej mestskej dopravy, cez výstavbu a obnovu nájomných bytov, až po zásadné zlepšenie zdravotníckych, sociálnych či kultúrnych služieb.

Príjmy z finančne dobrých rokov sme premrhali, mestský majetok rozpredali a dnes musia Vysoké Tatry žiť „na sekeru“.

Naozaj sme museli dôjsť až sem? <<

Škola, ktorá nie je školou, radnica, ktorá nie je radnicou

Alexander Gálffy

Stalo sa zvykom, že mnohé nehnuteľnosti vo vlastníctve mesta sa nechávajú schátrať, aby sa následne ponúkli za „zostatkové“ ceny alebo, aby sa „pripravili“ na predražené rekonštrukcie.

Takýmto spôsobom mesto prišlo napríklad o úžasnú budovu škôlky na Štrbskom Plese, o vilu Lavínu v Novom Smokovci, pred očami sa nám roky rozpadá kino v Tatranskej Lomnici.

Podobný osud, dokonca za aktívnej asistencie niektorých mestských poslancov, momentálne hrozí aj jednému z posledných zaujímavých mestských objektov, budove a areálu takzvanej Školy v prírode (1. máj) v Tatranskej Lomnici.

Súčasný nájomca získal túto nehnuteľnosť v obchodnej verejnej súťaži v roku 2017. Doba trvania nájmu bola v podpísanej zmluve stanovená na 2 roky (teda na dobu určitú), s výškou ročného nájomného 12 tisíc eur.

Keďže radnica v čase ukončenia zmluvy vysúťaženého dvojročného prenájmu nedisponovala (a stále nedisponuje) žiadnym reálnym plánom vlastného využitia tohto objektu, **mala byť vypísaná nová obchodná verejná súťaž.**

Napriek tomu mestské zastupiteľstvo (so súhlasom hlavného kontrolóra a právnikov mesta) odhlasovalo v roku 2019, z právneho hľadiska prinajmenšom neštandardné, ročné predĺženie trvania existujúcej zmluvy.

Ako dôvod tohto sporného postupu bola uvedená údajná príprava riešenia rozsiahlej rekonštrukcie predmetnej nehnuteľnosti.

Vzhľadom k tomu, že tento fiktívny argument, samozrejme, nebol naplnený a k žiadnej reálnej príprave riešenia rozsiahlej rekonštrukcie objektu nedošlo, mestské zastupiteľstvo 25. júna minulého roku odsúhlasilo opätovné predĺženie nájmu súčasnemu nájomcovi, tentokrát s úplne opačným odôvodnením ako pred rokom a síce, že mesto do objektu neplánuje v najbližšej dobe žiadne investície!

Na predĺženie nájmu o ďalších 5 rokov a tým de facto na obídenie vypísania novej obchodnej verejnej súťaže, bola využitá výnimka v zákone o majetku obcí nazývaná „prípád hodný osobitného zreteľa“.

Okrem toho, že využitie tejto výnimky nemalo žiadne rozumné zdôvodnenie,

pri jej uplatnení radnica ani nenaplnila schválené Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom mesta Vysoké Tatry.

Napríklad, nezverejnila 15 dní pred hlasovaním tento zámer v Tatranskom dvojtýždenníku!

Čo však v Tatranskom dvojtýždenníku (TD 13/2020) vyšlo, akoby náhodou v deň hlasovania o predĺžení nájmu, ako prípadu hodného osobitného zreteľa, bol článok pani poslankyne mestského zastupiteľstva Lucie Dubielovej.

“... žiaden taký projekt neexistuje, rovnako ako neexistuje ani žiadna analýza hodnotových benefitov doterajšieho využívania tohto objektu!”

V texte nazvanom „Tatranská škola v prírode má potenciál byť unikátnou školou európskeho formátu“ otvorene lobovala za súhlasné hlasovanie predĺženia nájmu, argumentujúc významom „hodnotových benefitov“ využívania tohto objektu súčasným nájomcom.

O aké konkrétne benefity ide, som sa ani na moje písomné požiadanie nedozvedel, rovnako mi pani poslankyňa nedodala ani ňou spomínaný projekt „unikátnej školy európskeho formátu“.

Pravdou však je, že ani nemohla, lebo žiaden taký projekt NEEEXISTUJE, rovnako ako neexistuje ani žiadna analýza „hodnotových benefitov“ doterajšieho využívania tohto objektu! >>

>> Čo ale nepochybne existuje je podozrenie, že článok, ktorý bol v niekoľkodňovom predstihu pred zasadnutím mestského zastupiteľstva dodaný do redakcie Tatranského dvojtýždenníka, mal už len „obhájiť“ dopredu dohodnuté hlasovanie poslancov. Pani poslankyňa v ňom dokonca ultimatívne oznamuje, že ak sa tento projekt nepodporí „hrozilo by, že sa pozemok rozparceluje do súkromných rúk“! Znamenajú jej slová, že o takomto zámere už vie?

Úplne zarážajúcim na predĺžení nájmu súčasnému nájomcovi je aj skutočnosť, že v čase jeho schválenia bol dlžníkom mesta, teda nemal uhradené nájomné za užívanie objektu (tento stav potvrdzuje zápisnica finančnej komisie zo dňa 27. 11. 2020)! Okrem toho, že je nepísaným pravidlom neplatičom nepredlžovať nájomné zmluvy, ide aj o jej porušenie, na základe ktorého mala byť vypovedaná a nie predĺžená!

Nad všetkým by sme možno mohli (ale nemali) mávnuť rukou, keby dôsledkom tohto rozhodnutia radnice nebola ďalšia zanedbaná mestská budova, predurčená pre lacný odpredaj.

Technický stav nehnuteľnosti takzvanej Školy v prírode 1. máj v Tatranskej Lomnici je totižto už dnes alarmujúci a ďalších päť rokov, bez zásadných investícií, pre ňu môže mať skutočne devastujúce dopady. Nepomôže jej ani neštandardná 30 tisícová „injekcia“ na „nevyhnutné opravy“, ktorú 12. 11. 2020 nájomcovi - neplatičovi odsúhlasilo mestské zastupiteľstvo.

Zároveň, napriek tomu že názov „Škola v prírode“ zámerne evokuje akési edukačné stredisko, tento objekt slúži hlavne ako ubytovacie zariadenie, ktoré ani najväčším priaznivcom fantastickej literatúry nemôže čo i len vzdialene pripomínať „unikátnu školu európskeho formátu“ pani poslankyne Dubielovej.

V ubytovacom zariadení 1. máj, ako prezentuje na internetových stránkach tento objekt aj samotný nájomca, neexistuje žiaden pravidelný výchovno-vzdelávací proces, neponúkajú sa žiadne vlastné zdravotno-vzdelávacie pobyty a ani sa v ňom nevykonáva žiadna pravidelná edukačná činnosť. Uvedomujem si potrebu skutočných, funkčných a inovatívnych škôl v prírode, ktoré určite majú svoje opodstatnenie vo vzdelávacej, zdravotnej a sociálnej sieti štátnych aj neštátnych zariadení tohto druhu.

Ako predstaviteľ mesta by som však jeden z posledných objektov, ktorý nám po dlhoročnom šafarení súčasného vedenia ostal, a ktorý svoj účel len simuluje zdedeným názvom, určite využil hlavne v prospech obyvateľov Vysokých Tatier.

Stále si stojím za názorom, že táto nehnuteľnosť by mala vzhľadom na svoju polohu a zázemie slúžiť tatranským seniorom, či už ako denný stacionár, zariadenie pre seniorov alebo centrum sociálnych služieb. Finančné zabezpečenie citlivej rekonštrukcie objektu pre tento účel je určite možné zabezpečiť z verejných zdrojov. **Aj k takémuto využitiu by som však určite najskôr vyvolal širokú verejnú aj odbornú diskusiu.**

Uvedomujem si, že mladším ročníkom sa takéto využitie nemusí zdať najvhodnejšie. Objekt 1. máj je však posledným, ktorý sa na takýto účel využitia vyložene hodí a naše mesto má naozaj značný podiel starších obyvateľov. Ďalšie potrebné služby či chýbajúce potreby mestskej infraštruktúry je možné realizovať v iných objektoch, napríklad v chátrajúcom objekte bývalého kina Tatry.

O tom však v jednom z ďalších vydaní občasnika **PRE TATRY**. <<

Zaklínanie osobitným zreteľom

Alexander Gálffy

Každé mesto má zo zákona o obecnom zriadení svoj majetok „zveľaďovať a zhodnocovať a vo svojej celkovej hodnote zásadne nezmenšený zachovať“.

Dlhé roky poukazujem odhaľovaním rôznych prípadov, že tatranská radnica robí všetko iné, len nie hospodárne a efektívne (výhodne) nakladá s mestským majetkom.

Mesto, ktoré malo po novembrovej revolúcii v roku 1989 všetky dispozície stať sa sebestačným, prosperujúcim a moderným podhorským centrom, rešpektujúcim a chrániacim okolité krajinnoprirodné hodnoty, však nedokázalo zo svojho potenciálu a „zdedeného“ majetku zhodnotiť skoro nič. Naopak, za ostatných dvadsať rokov sme prišli o množstvo mestského majetku, veľa objektov sme nechali schátrať, napriek nemalým príjmom z cestovného ruchu hospodárime tak, že si musíme požičiavať v bankách, nedokážeme zveľaďovať a ani ochraňovať našu prírodu, prišli sme o Štrbské Pleso a dokonca nám už nepatria ani pozemky pod radnicou!

Nové vedenie mesta sa okrem tejto „pozostalosti“ skoro dvadsaťročného bačovania pána Jána Mokoša, bude musieť popasovať aj s úplne zanedbanou mestskou infraštruktúrou, ktorá v nejednej oblasti nespĺňa ani základné funkčné požiadavky.

V alarmujúcom stave je dopravná situácia, riešenie parkovania, verejné osvetlenie, poskytovanie zdravotníckej starostlivosti, kultúrna infraštruktúra, dopravná obslužnosť, neregulovaná výstavba apartmánových bytov, starostlivosť o mestskú zeleň aj verejné priestranstvá, či využívanie európskych fondov na rozvoj. Takto by sme mohli, žiaľ, pokračovať veľmi dlho.

Je zarážajúce, že napriek týmto nespochybniteľným faktom radnica stále nedokáže, alebo možno ani nechce, zatahnuť za brzdu a tento spôsob „hospodárenia“ mesta zastaviť.

Jedným z faktorov, ktorý tento nepriaznivý vývoj nášho mesta umožňujú, je aj využívanie inštitútu „dôvodov hodných osobitného zreteľa“.

Táto výnimka bola do zásad nakladania s majetkom obcí vložená pre prípad výnimočných situácií, napríklad pri riešení sociálnych a zdravotníckych služieb, alebo prevodoch pozemkov s malou výmerou, ktorých hodnota je nižšia ako spracovanie znaleckého posudku.

„Za necelé ostatné tri roky poslanci mestského zastupiteľstva schválili vyše 60 výnimiek zo štandardného postupu pri nakladaní s obecným majetkom! Pomoc v špecifických situáciách tak zmenili na ich vytváranie.“

Aj napriek upozorneniu Najvyššieho kontrolného úradu SR, že používanie dôvodov hodných osobitného zreteľa má byť výnimočnou formou prevodu, vo Vysokých Tatrách je bežnou praxou.

V podstate to, čo malo byť výnimkou sa stalo pravidlom, aj keď zákon o majetku obcí jasne definuje, že mestá musia prevody majetku vykonávať hlavne na základe obchodnej verejnej súťaže, dražbou, alebo priamym predajom za stanovenú cenu.

Za necelé ostatné tri roky poslanci mestského zastupiteľstva schválili vyše 60 takýchto výnimiek zo štandardného postupu pri nakladaní s obecným majetkom!

Pomoc v špecifických situáciách tak zmenili na ich vytváranie. Je nutné si uvedomiť, že takéto účelové uprednostňovanie netransparentnej formy nakladania s mestským majetkom pred inou, demokratickejšou a spravodlivejšou formou (verejná obchodná súťaž, dražba, výberové konanie, ...), **prináša so sebou obrovské riziko preferovania konkrétnych záujemcov, klientelizmu, znižovania počtu žiadateľov a straty finančných prostriedkov.**

Medzi šesťdesiatkou výnimiek prijatých mestským zastupiteľstvom boli aj mnohé opodstatnené. Napríklad predĺženie či umožnenie prenájmov mestských priestorov Slovenskému zväzu zdravotne postihnutých, zdravotníckym službám, hasičom, Spolku horských vodcov, obyvateľom mesta na zriadenie vecného bremena, či odkúpenie pozemkov pod svojimi objektami. >>

>> Na druhej strane je však veľké množstvo uplatnenia dôvodov hodných osobitého zreteľa aj v prípadoch, ktoré s verejným záujmom nemajú nič spoločné.

Medzi takými nájdeme napríklad aj predlžovanie komerčných nájmov podnikateľom a poskytovateľom bankových služieb, prenájmy a odpredaje pozemkov aj parkovísk, či nedávne zriadenie **bezodplatného** vecného bremena pre spoločnosť Západoslovenská energetika na vybudovanie dobijacích staníc pre elektrické vozidlá.

Takéto nakladanie s majetkom obce v prípade podnikateľských subjektov má charakter nepriamej pomoci podľa zákona o štátnej pomoci. Podľa tohto zákona je však mesto povinné žiadať Protimonopolný úrad SR o stanovisko, či sú splnené podmienky pre jej poskytnutie! Skúste hádať, ako naša radnica túto povinnosť dodržiava?

Okrem toho by každé rozhodnutie o uplatnení inštitútu osobitného zreteľa malo obsahovať jeho konkrétne zdôvodnenie. Naše vedenie si však väčšinou vystačilo so stručným konštatovaním, že „mesto nemá záujem o iné využitie priestorov“ alebo, že „neplánuje s investíciou do objektu“! **To čo malo byť výnimkou určenou pre možnosti rozvoja miest a obcí, sa vo Vysokých Tatrách stalo normou, spochybňujúcou princípy transparentnosti, verejnej súťaže a zhodnocovania majetku mesta v prospech jeho obyvateľov.**

Je najvyšší čas prestať „dôvody osobitného zreteľa“ používať ako zázračné zaklínadlo pre obídenie zákonných postupov, či dokonca pre dosiahnutie nespravodlivých výhod. <<

PREČÍTALI SME U KOLEGOV

Pozorní čitatelia občasníka **PRE TATRY** si určite spomenú, ako sme na našich stránkach upozorňovali na sfušovanú „súťaž“ na dodávku predražených parkovacích automatov, či všeobecne na dlhodobu neriešené problémy s parkovaním v meste, vrátane prenájmov parkovacích plôch.

Táto kritika bola na stránkach Tatranského dvojtýždenníka (TD 10/2017) zo strany mesta označená za „chybnú, nepremyslenú a nepravdivú“. O tri roky neskôr (05. 01. 2021) však už na stránkach aktuality.sk nový riaditeľ mestskej spoločnosti VPS, ktorá má v správe mestské parkoviská priznáva, že „Stroje (parkovacie automaty) majú svoje opodstatnenie, aj keď **ich prevádzka stojí peniaze a zároveň neboli vysúťažené najčistejším a najtransparentnejším spôsobom.**“

Na tých istých stránkach sa tiež môžeme dočítať, že prenájom týchto parkomatov je drahý a neefektívny alebo, že **o značnú časť výberu za parkovanie prichádza mestská kasa aj kvôli „zvláštnemu“ prenájomu lukratívnych parkovísk v centre Starého Smokovca.**

Nový riaditeľ zároveň uviedol, že „Mestskí poslanci majú na parkovanie názor, aby ľudia nechávali autá napríklad v podhorí a aby na autách nemigrovali do vyššie položených častí.“

Predpokladáme, že na ktorom z (neexistujúcich) záchytných parkovísk majú naši návštevníci svoje autá odstaviť a akou (neexistujúcou) kyvadlovou dopravou sa k nám dostanú, mestskí poslanci už riaditeľovi VPS nepovedali. <<

Pridelovanie nájomných bytov, problém, ktorý je nutné riešiť

Alexander Gálfy

Súčasná situácia súvisiaca s opatreniami proti koronavírusu bude mať v spoločnosti množstvo dlhodobých negatívnych dopadov, okrem iného aj ekonomických.

Mnoho rodín aj jednotlivcov sa môže dostať do finančnej tiesne, čo sa následne prejaví v zabezpečovaní existenčných štandardov či sociálnych istôt.

Medzi základné podmienky kvalitného života patrí aj dostupnosť bývania. Práve z toho dôvodu sa aj na Slovensku po rokoch lacného rozpredaja nájomných bytov vraciame opäť k ich výstavbe a prerozdeleniu tým, ktorí ich najviac potrebujú a z rôznych dôvodov si nemôžu dovoliť inú formu bývania.

Klasicky by do tejto skupiny mali patriť mladé rodiny s nižším spoločným príjmom, osamelí rodičia s nezaopatreným dieťaťom, osoby, ktorým zanikla ústavná starostlivosť, či rôzne sociálne prípady. Malá časť nájomných bytov vo vlastníctve miest môže byť vyčlenená pre ich poskytnutie chýbajúcim a žiadaným profesiám na ich území, napríklad lekárom a učiteľom.

Vo väčšine samospráv sa podmienky prenájmania mestských nájomných bytov určujú hlavne všeobecne záväzným nariadením (VZN) mesta alebo obce. V meste Vysoké Tatry boli zároveň prijaté aj Zásady pre pridelovanie nájomných bytov, ktoré vo veľkej miere kopírujú obsah VZN.

„Prvou reakciou na kritiku pridelovania bytov bola rada mlčky akceptovať výsledky výberu, lebo kritizovať ho sa nepatrí.“

Z tohto pohľadu by sa mohlo zdať, ak pomlčíme o ich predraženej výstavbe, že s pridelovaním mestských nájomných bytov vo Vysokých Tatrách je všetko v poriadku.

To však len do chvíle, kým sa na spôsob a hlavne na (ne)transparentnosť samotného pridelovania pozrieme bližšie.

Sústredenejší pohľad nám totižto ukáže, že vedenie mesta celý tento proces dlhodobo uskutočňuje spôsobom, ktorý mu umožňuje pridelenie bytu uchádzačom bez ohľadu na ich pozíciu v poradovníku žiadateľov a bez naplnenia základných podmienok pripúšťajúcich jeho získanie.

Tento stav umožňuje hlavne utajenosť poradovníka, porušovanie prijatých zásad, voči ktorému nie sú vyvodzované žiadne dôsledky, netransparentnosť celého procesu a v neposlednom rade aj, z môjho pohľadu nepochopiteľná, **výsada pre tatranského primátora, poskytujúca mu svojvoľné pridelovanie až 10 % obstarávaných bytov z ich celkového počtu!**

Sporné je aj pridelovanie uvoľnených bytov, ktoré taktiež nebývajú pridelované podľa zásad a poradovníka, ale často len na základe rozhodnutia primátora mesta!

K nájomným bytom sa tak dostávajú aj tí, ktorí nespĺňajú základné podmienky stanoveného stropu výšky príjmov, vlastní iné nehnuteľnosti, či v poradovníku preskočia skorších žiadateľov. >>

>> Keďže doteraz na kritiku tohto spôsobu pridelovania bytov zo strany neúspešných žiadateľov nikto nereagoval, je veľmi smutné a až zarážajúce, že tou prvou reakciou bola rada mlčky akceptovať výsledky výberu, lebo kritizovať ho „sa nepatrí“. **Tá bola zároveň doplnená aj nenápadnou vyhrážkou, že „sa to všetko môže otočiť proti takémuto žiadateľovi“!!!**

Presne takéto odkazy, doplnené ešte o radu (!), aby sme si z kompetentných radšej nerobili nepriateľov, poslal prostredníctvom sociálnych sietí nespokojným žiadateľom a kritikom netransparentného pridelovania bytov hlavný kontrolór mesta Michal Hanč!

Názor na takúto reakciu od človeka, ktorému z titulu jeho funkcie prináleží presný opak, teda nie vyhrážanie sa kritikom, ale zaoberanie sa ich podnetmi, si určite urobí každý sám. Ja si len dovoľím stručne uviesť niekoľko zásadných bodov k tejto problematike, ktoré by som okamžite navrhol zaviesť do praxe.

**„Primátorskú výsadu,
obhospodarovať
10% mestského bytového
fondu a rozhodovať
o nájomcoch uvoľnených
bytov, by som
okamžite zrušil!“**

Prvým krokom k náprave je zverejnenie a pravidelné aktualizovanie poradovníka žiadateľov, rozdeleného podľa kategórií/štandardu nájomných bytov (malometrážny, byt s väčšou podlahovou plochou, ...), samozrejme, dodržiavajúc pravidlá ochrany osobných údajov.

Poradovník musí byť dostupný aj na internetových stránkach mesta.

Súčasne by mal byť zjednotený obsah VZN a Zásad pre pridelovanie nájomných bytov, **tak aby jeho napĺňanie neumožňovalo selektívnosť ani ľubovôľu jednotlivca alebo skupiny jednotlivcov, vybrať nájomcov na základe svojich osobných záujmov či názorov.**

Toho je možné docieľiť len stanovením jasných pravidiel a maximálnou transparentnosťou celého výberového procesu, teda možnosťou kontroly, či výberová bytová komisia u každého uchádzača naozaj preverila a má zdokladované naplnenie všetkých stanovených kritérií, ako napríklad príjmy žiadateľov (aj pri predlžovaní prenájmu), ich sociálnu situáciu, či majetkové a zdravotné pomery.

Druhú z možností maximálne transparentného pridelovania bytov je ich verejné losovanie za účasti notára, ale aj samotných žiadateľov.

Pokiaľ ide o primátorské výsady „obhospodarovať“ 10% mestského bytového fondu a rozhodovať o nájomcoch uvoľnených bytov, jednoznačne by som ich zrušil! Zároveň by som však ponechal mestu k dispozícii istý počet malometrážnych bytov, pre prípad náhlych a dočasných riešení krízových životných situácií domácich obyvateľov.

Jedine tak je možné zabrániť možnému klientelizmu a celý proces transparentne priblížiť skutočným potrebám súčasným alebo budúcim obyvateľom mesta.

Bez týchto zmien všetko ostane pri starom! Pridelovanie bytov bude sprevádzať nedôvera, kontrolór sa kritikom bude vyhrážať dôsledkami a primátor bude naďalej môcť pridelovať mestské byty vyvoleným, tak ako ho pridelil svojmu kamarátovi z Levíc, dokonca za extra výhodné nájomné! <<

Do nového roku
Vám prajem
veľa zdravia
a dobrú stopu.

Alexander Gálfy
Pre Tatry

Vianočný darček, na ktorý si ešte počkáme

Alexander Gálffy

O poliklinike, ktorá vlastne už ani poliklinikou nie je, sme už na stránkach **PRE TATRY** písali niekoľkokrát. Naposledy, keď bez vedomia občanov vedenie mesta požiadalo VÚC Prešov o zrušenie jej štatútu, alebo keď (opäť bez verejnej diskusie) požiadalo o zrušenie licencie prevádzkovania rádiológie, teda röntgenového pracoviska.

Ak k tomu prirátame ešte skôr zrušenú lekársku službu prvej pomoci, vedeniu mesta sa tak za niekoľko rokov podarilo skoro úplné znefunkčnenie poskytovania vlastných zdravotníckych služieb. **Bolo len otázkou času, kedy podľa zabehnutého scenára „najprv nechať schátrať alebo zničiť, potom draho obnovovať“, príde radnica s nejakým plánom „záchrany“.**

To sa stalo začiatkom minulého roku, kedy nám v Tatranskom dvojtýždenníku (04/2020) s dovetkom, že „aj my Tatranci si zaslúžime mať zdravotnícke zariadenie“ bol v predstihu oznámený „vianočný darček“ v podobe odovzdania rekonštruovanej „starej polikliniky“, po novom Centra integrovanej zdravotnej starostlivosti.

Termín „rozbalenia“ darčeka bol stanovený na november 2020.

V čase, kedy malo toto „nové“ zariadenie už pomaly vítať prvých pacientov, sme sa však v tých istých mestských novinách (23/2020) dočítali, že kvôli „neočakávanému problému“, sa ukončenie premeny bývalej funkčnej polikliniky na budúce funkčné zdravotnícke centrum presúva na apríl 2021.

„Bolo len otázkou času, kedy podľa zabehnutého scenára najprv nechať schátrať alebo zničiť, potom draho obnovovať, príde radnica s nejakým plánom záchrany.“

Je zaujímavé, že tým neočakávaným problémom je údajne nevyhovujúca statika druhého podlažia tejto budovy, hoc pri každej podobnej rekonštrukcii je pre vydanie stavebného povolenia nevyhnutý aj statický posudok.

Podobnú „výhovorku“ pre nedodržanie termínov a súčasné navýšenie finančného rozpočtu vedenie mesta použilo aj v minulosti, napríklad pri rekonštrukcii Vily Alica, prestavbe Domu služieb, alebo pri výstavbe bytovky Zdravie 2.

Za pripomenutie tiež stojí, že **obdobnou rekonštrukciou prešiel ten istý objekt aj približne pred 15 rokmi**. V prepočte z bývalej meny, sumou necelých 200 tisíc eur vtedy prispela darom Slovenská sporiteľňa, skoro rovnakú sumu investovalo mesto.

„Vianočný darček“ pod stromčekom teda Tatranci nenašli. Aj keď sme si už na neplnenie sľubov radnice za ostatné roky zvykli, dúfame, že nový termín nie je (kvôli jeho načasovaniu) len ďalším aprílovým žartom! <<

Vizuálny smog, vidia ho všetci okrem radnice

Alexander Gálffy

Vďaka polohe nášho mesta sa so smogom, hlavne z výfukových plynov, potýkame snád' len cez vianočnú sezónu (kvôli neexistencii záchytných parkovísk) alebo v prípadoch, keď radnica „zaspí“ a včas nezabráni presmerovaniu nákladnej dopravy cez mesto, ako sa to stalo kvôli uzavretiu mostu v Kežmarku začiatkom minulého roka.

Pokiaľ však ide o reklamný a vizuálny smog, sme na tom presne opačne! Vysoké Tatry sú čoraz viac zamorené nesúrodou zmesou vonkajšej reklamy: reklamných stojanov firemnej aj domácej výroby, bannerov všetkých druhov, pútačov, smerovníkov, vlajok, cedúľ či plagátov.

Centrá Starého Smokovca a Tatranskej Lomnice tak postupne menia svoj účel z oddychového a rekreačného zdieľania verejného priestoru na reklamné zóny. Takto degradovaný priestor následne stráca svoju historickú, architektonickú aj obsahovú hodnotu, jednoducho povedané, svoju jedinečnosť!

Radnica sa k tomuto dlhodobému trendu **premeny tatranských ulíc na krikľavú výstavnú plochu reklamnej a často ľudovej tvorivosti** stavia ako k mnohým iným problémom mesta, ignoruje ho! Naposledy sa tejto téme venovala pred vyše 10 rokmi (nariadením 10/2009), odvtedy túto problematiku reálne vôbec nerieši. Naopak, na sťažnosti či pripomienky reaguje rôznymi výhovorkami, napríklad, že pozemky, na ktorých sú umiestnené reklamy, nie sú vo vlastníctve mesta.

Samozrejme, nejedná sa o to, aby nejaká komisia hodnotila estetickú či obsahovú formu umiestňovanej reklamy. **Ide o to, či všetky druhy nosičov outdoorovej reklamy a v takom veľkom množstve vôbec do podhorského mesta patria!**

Riešenie vidím v tom, že radnica v dostatočnom predstihu, aby mali živnostníci a podnikatelia dostatok času na uskutočnenie zmien, vypracuje a zverejní odborné spracovaný **Manuál kvalitnej a estetickej vonkajšej reklamy v meste Vysoké Tatry**.

„Naše centrá postupne menia svoj účel z oddychového zdieľania verejného priestoru na reklamné zóny.“

Jednalo by sa do istej miery o záväzné, ale hlavne o motivačné pravidlá smerujúce ku kultivovaniu verejného priestoru a k ochrane architektonického a prírodného dedičstva nášho mesta. Manuál by zároveň mal myslieť na obe strany problematiky, teda na záujmy mesta, aj na komerčné záujmy obchodníkov a podnikateľov.

Stále by však malo platiť, že pokiaľ niečo zasahuje do využívania verejného priestoru, musí počítať s určitými nárokmi na svoju podobu!

Radnica by sa istou čiastkou určenou pre podnikateľov a živnostníkov, ktorí budú spĺňať zásady a odporúčania z manuálu, mohla na uskutočňovaných zmenách finančne podieľať.

Pochopiteľne, len ak dovedy neprivedie mesto na mizinu! <<

KRÁTKE SPRÁVY Z RADNICE

Mestské zastupiteľstvo koncom roku rozhodlo o zvýšení poplatku za odvoz komunálneho odpadu na 30 eur za rok. Tento krok súvisí s celkovou situáciou v oblasti zberu, triedenia, odvozu a spracovania komunálneho odpadu v meste, ktorého podrobnejšiu analýzu aj s návrhmi riešení prinesieme v jednom z ďalších vydaní občasnika **PRE TATRY**. V celkovom kontexte však ako fraška vyznieva návrh finančnej komisie, zloženej až na jedného člena len z poslancov mestského zastupiteľstva (!), aby vybranej skupine obyvateľov bola k zloženke na zaplatenie zvýšeného poplatku priložená potravinová poukážka v hodnote 10 eur. **Okrem toho, že sa jedná už o zavedenú prax tatranskej radnice „kupovania“ si priazne našich starších obyvateľov, ide aj o tragikomickú ukážku nekompetentnosti.**

Sociálne najslabším je, samozrejme, potrebné pomáhať, nie však „prídelovými lístkami“, ale zmysluplnou koncepciou poskytovania služieb v oblasti zberu komunálneho odpadu. Jej súčasťou by mal byť aj **cenník upravujúci výšku poplatku pre isté skupiny obyvateľov**, napríklad na základe vlastníctva preukazu ŤZP alebo vysokého veku.

Rovnako je nutné hľadať cesty aj na spravodlivé spoplatnenie zberu komunálneho odpadu od vlastníkov „víkendových“ nehnuteľností.

V súvislosti so zvyšovaním poplatkov obyvateľom mesta je zaujímavé, že „uťahovanie opaskov“ sa netýka samotnej radnice. Naopak, tá každému zo svojich zamestnancov, bez ohľadu na pracovné výkony, ušetrila koncoročnú odmenu vo výške 745 eur! <<

Hovorí sa, že v núdzi poznáš priateľa. Ak by sme chceli toto príslovie použiť na správu mesta v čase koronavírusu, povedali by sme, že krízové časy ukážu, čo je na radnici dobré a čo až tak nie. Na zhodnotenie zvládnutia dopadov opatrení prijatých vládou SR zo strany vedenia mesta je ešte priskoro, aj keď je isté, že roznášanie rúšok nemôže nahradiť skutočný a adresný program pomoci tým, ktorí ju naozaj potrebujú.

Napriek tomu mestské zastupiteľstvo už svoju činnosť v čase koronavírusu vyhodnotilo ročnými odmenami pre poslancov a členov komisií MZ vo výške vyše 60 tisíc eur.

Keďže sa jedná o trojnásobne vyššiu sumu oproti roku 2017, poslanci sami seba ohodnotili na výbornú. V čase, keď sa situácia mnohých občanov z dôvodov súvisiacich s koronavírusom podstatne zhoršila, tak okrem vlastnej súdnosti zabudli aj na solidaritu! <<

V závere minulého roku navštívil naše mesto minister životného prostredia SR Ján Budaj, ktorý sa prišiel osobne pozrieť na kontajnerové stojiská (tzv. staničky), ktoré mali zabezpečovať komunálny odpad pred medveďmi.

Po obhliadke však pod ťarchou zisteného musel nahlas prezradiť naše „verejné tajomstvo“, a síce, že súčasné zabezpečenie kontajnerov pred medveďmi je nedostatočné!

Rovnako negatívne vyhodnotil aj celkový prístup samosprávy k tejto problematike. Na neúnosnú situáciu s medveďmi dlhodobo upozorňuje aj Štátna ochrana prírody SR, ktorá vo svojom stanovisku jasne uviedla, že „vedenie mesta Vysoké Tatry dlhodobo zanedbáva povinnosti ustanovené v zákone o odpadoch, a to aj napriek tomu, že si je vedomé následkov, ktoré dlhodobým neriešením situácie s odpadom vznikajú“.

Ostáva teda už len odpovedať na otázky: ako je možné, že **za celkovú dotáciu 1,6 milióna eur, nemáme v meste stále zabezpečených 45% kontajnerov a ďalších 30% ich je zabezpečených nevhodne**, alebo, ako sa mohlo stať, že za tak veľkú sumu mesto nedokázalo zaistiť funkčné a voči medveďom rezistentné stanovišťa kontajnerov komunálneho odpadu, ktoré by zároveň aspoň trochu korešpondovali s krajinou?

Odpovedí sa však asi nedočkáme, lebo to by museli byť prezradené ďalšie „verejné tajomstvá“. Pýtať sa ale určite budeme! <<